

9. ОСНОВИ НОРМАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ НОМО SAPIENS З ТОЧКИ ЗОРУ ПРИНЦИПІВ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

К.Г. Самодай

*Київський державний інститут декоративно-
прикладного мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука*

С.В.Кадомський.

Національний університет харчових технологій

В сучасних умовах стандартизація охоплюючи множину взаємопов'язаних виробів, технологій і організацій встановлює оптимальні інформаційні характеристики спілкування, регламентує життєвий цикл продукту і технічних засобів, встановлює єдиний державний порядок впровадження результатів в практику і допомагає здійснити ефективний нагляд за його виконанням. Стандартизація, стандарти в силу свого комплексного характеру, в силу свого особливого статусу забезпечують нормативний характер встановлених умов.

Проникнення стандартизації в інформаційну сферу диктується необхідністю розробки конкретних і практичних шляхів забезпечення єдності і інформаційної сумісності при обробці різноманітних даних, для вирішення задач їх системного упорядкування. Особливо актуальною на сьогодні є проблема стандартизації і уніфікації техніко-економічної інформації у вигляді, якій був би доступним кожній розумній істоті. В той же час наші

знання о закономірностях первісного спілкування знаходяться ще на тій стадії, коли між спеціалістами різних наук які вивчають комунікацію в своєму особистому просторі уявлень, не існує узгодженого розуміння. Об'єднати експериментальні данні різних наук в єдину теорію виникнення і функціонування інформаційного спілкування, яка б пояснила становлення узгодженого між різними людьми інформаційного повідомлення. Таке положення породжує необхідність обговорювати задачі і проблеми, які виникають на метафоричному рівні, використовуючи арсенал понять, ілюзій та асоціацій запозичених з різних галузей оточуючого світу. Всі сьгоднішні поняття, які використовують люди в своїй діяльності несуть на собі відбиток тих уявлень в яких вони виникли. В той же час виникає прагнення приймати деякі зовнішні схожості між предметами і явищами в якості глибокої внутрішньої аналогії між ними, про що попереджав Д. Пойа [1]: «... кожна метафора підкреслює деяку подібність, але не всяку подібність можна вважати аналогією». «Схожі предмети узгоджуються між собою в якомусь відношенні. Якщо ви намагаєтесь звести відношення, в якому вони узгоджуються, до визначених понять, то ви розглянете ці подібні предмети як аналогічні. Якщо ж вам вдається добратися до ясних понять, то ви з'ясували аналогію». [2, с.6 Д. А. Пospelov. Передмова].

До робіт в цьому напрямі слід віднести роботи А. Вежбицької, [1972 г. *Semantic Primitives*], що присвячена пошукам елементарних смислів, з яких складаються значення всіх слів природних мов. У відповідності до цих уявлень, значення будь-якої мовної одиниці може бути представлено як деяка комбінація нерозкладних елементарних смислів. Вказані елементарні смисли вважаються принципово вербалізуємими в кожній природній мові, причому при їх вербалізації повинні використовуватись доволі прості елементи, зрозумілі рядовому користувачу мови без додаткових пояснень. Ці елементи які входять в словник нормативів природних мов первісного спілкування, повинні задовольняти вимогам само **зрозумілості, нерозкладності і універсальності**. Вимогу семантичної зрозумілості А. Вежбицька [3] ретельно аргументує в цілому ряді своїх робіт і рішуче виступає проти тлумачення природно мовних виразів використовуючи поняття запозичені з логіки або математики, і вказує на те, що тлумачити внормовані спільнотою елементи стандартизації інформаційного повідомлення за допомогою терміна імплікація, це значить визначати (інтуїтивно) відоме через невідоме, очевидне через неочевидне. Такий підхід використання відповідає точці зору згідно якої єдність лінгвістичної семантики визначається, не єдністю предмета вивчення, а єдністю інструмента аналізу. Вимога самозрозумілості безпосереднім образом пов'язана с логікою становлення вербалізуємості елементарних смислів [4]. Однак сьогодні в лінгвістиці існує інша точка зору (прийнята у глос семантиці) у відповідності до якої, нерозкладаємі одиниці плану вираження – фонемі, не мають ніякого визначеного змісту і для них не можна вказати ніякого адекватного виразу. Семантична нерозкладність і універсальність кандидатів на роль елементарних смислів підлягає емпіричній повірці. Лиш встановив можливість представити значення слів у вигляді конфігурацій елементарних смислів, а також існування слів, повністю тотожних йому по смислу, ми можемо стверджувати, з великою долею імовірності, що ми маємо діло з семантичною елементарною одиницею (*etalon semantic primitive*)[5].

Первісне мислення сприймає навколишній світ як цілісне явище, в якому необхідність спілкування поступово і цілеспрямовано спонукає його до виділення основних абстрактних рис і призводить до логічної диференціації навколишнього світу. В процесі спілкування з'являються еталони-образи які визначають основні характерні риси діяльності і орієнтації мислення і утворюються на основі істотних ознак образів найбільш визначальних предметів оточення. З часом ці образи поступово були визначені спільнотою як еталони інформаційного повідомлення (*etalon semantic primitive*). Кожен еталон має синкретичний набір властивостей, які відтворюють характерні реальні сторони аналога і можуть визначати (уявно відтворювати) різні сторони реальних предметів і явищ. [6]. Такий підхід повністю співпадає с принципами сучасної філософії і психології, що розвиток людини відбувається на основі матеріалістичного усвідомлення людиною матеріальних образів оточуючого світу.

Тобто, первісним фактором який визначає свідомість є буття, а вторинним – можливість усвідомлення свідомістю явищ оточуючого світу в кодових сигналах (матеріальних предметів, примітивних наглядних мальованих схем «одіозних» образів істотних ознак. Відображення знаків цього коду спочатку відбувалось в різних системах репрезентацій (жестів та артикуляцій). Семантичні аспекти кодування інформаційного сигналу сприяли швидкому становленню спілкування завдяки різкому підвищенню точності сигналу, перевело спілкування на новий більш високий рівень (на основі принципів комбінаторної семантики). В той же час «не стандартизована номенклатура елементів даних знижує ефективність функціонування і сумісність інформаційних повідомлень» [7, с.21].

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Пойа Д.* Математика и правдоподобные рассуждения, М, ИЛ, 1957
2. *Арбиб М.* Метафорический мозг М., Мир 1976 - 296с.
3. *Вежбицкая А.* Семантические универсалии и описание языков. М.: «Языки русской культуры», 1999. -780с.
4. *Кадомський С.В.* Логіко-образна функція артикуляційної членоподільності мови. Київ, КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Мовні і концептуальні картини світу. Зб. наукових праць 2005 р., Вип. 19., кн.1. с.81-84
5. *Goddard С, Wierzbicka А.* (eds). *Semantics and Lexical Universals: Theory and Empirical Findings.* Amsterdam: John Benjamins, 1994.
6. *Кадомський С.В.* Ключі абсолютних джерел образно-мовних асоціацій, як відображення ментальності звукообразного спілкування первісної людини. Київ, КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Літературознавчі студії. Збірник наукових праць 2007 р., Вип. 19., ч.1. с.131-137.
7. *Давыдов М.Г.* Стандартизация информации. М., «Знание», 1978. - 64 с.